«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 iyun (Bazar günü) tarixli 192-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Yekşənbə, 2 ramazanül-mübarək sənə 1337.
1 həziran 1919 sənə.

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

Məhəlli-idarə:
Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə "Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 39-60.

Tək nüsxəsi 1 manat 50 qəpik.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti:
Bakı üçün 1 aylığı 30 rublə,
2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə.
Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə,
2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublədir.

Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rublə,
axırıncı səhifədə sətri 3 rublə,
itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

AUKSİON SALONU "ZARYA" VƏ KOMPANİYA

Bu gün auksionnı torq [hərrac] təyin olunubdur. Çadrovi və Mariinski küçələrin küncündə, nömrə 195/42.

8790

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ziraət və Miri Əmlak Nəzarətindən [Əkinçilik və Dövlət Əmlakı Nazirliyindən]

Mövcud olan torpaq və əmlakla dövlətin etdiyi yolda müamilə edə bilməsinə müşkülat çıxara biləcək alış-verişə yol verməmək qəsdi ilə indiki halda belə Azərbaycan üçün hökmünü saxlamaqda olan qərardad mövcibincə [əsasında] – ki onu Zaqafqaz Komissarlığı 1918-ci il fevralın 23-də ittixaz [qəbul] etmişdir – şəhər xaricindəki torpaq mülklərinə, meşələrə, sulara və yerin içinə sahiblik haqqı vəz etmək və ya bu haqqı özgəsinə nəql etmək, bunları rəhn və girov qoymaq və ya bunlara aid başqa hüquq təsis etmək üçün yapılacaq sənədat və qəbalələrin cərəyanı müvəqqətən təxir və töviqf olunmuşdur [dayandırılmışdır]. Bu qərardaddan murad o idi ki, torpağa və yuxarıda göstərilən o biri məmələklərə [sərvətlərə] təsərrüf [maliklik] haqqının bir əldən özgə ələ rəsmi sənəd və qəbalələrlə keçməsinə mane olmaqdan başqa, qeyri-mütəhərrik əmvalın [daşınmaz malların] xudmani yolda da [rəsmi dövlət nümayəndəsinin iştirakı olmadan, vətəndaşların öz aralarında imzaladıqları sənədlərlə] əldən-ələ keçməsinə mümkün dərəcədə mane olmaq.

Halbuki Ziraət və Miri Əmlak Nəzarətinə məlum olmuş ki, axır vaxtlarda Azərbaycanın kənd əqsamında [kənd yerlərində] mülk sahiblərinin öz mülklərini ya həmişəlik və ya müvəqqət surətdə kəndlilərə və ya başqa əşxasa [şəxslərə] qisim-qisim qeyri-rəsmi və xudmani sənədlər və müahidələr mövcibincə [müqavilələr əsasında] verdikləri kəsrət üzrə [əksər halda] vüqu bulmuşdur. Torpaqlara sahib olmaq haqqını özgəsinə nəql etmək üçün icra olunan bu müamilələr qanun hökmündən sovuşmaq qəsdi ilə yapılmışlardır. Bu növ müahidələr gələcək Müəssislər Məclisinin və hökumətin icraatının azadlığına hədd çəkəmməz və torpaq məsələsinin gələcəkdəki həlli zamanında bu növlə intiqal edən [əldən-ələ keçən] torpaqlar üçün və ya müamilələrdə bulunmuş adamlar üçün heç bir imtiyaz verməkləri halda, ancaq əhalini nəfsiz [faydasız] zərərlərə düçar eyləyər.

Yuxarıda bəyan olunan əhvallar Ziraət Nəzarətini ona sövq eyləyir ki, Azərbaycan kənd əhalisini mütənəbbeh [ayıq-sayıq] eyləsin, qəflətdən oyatsın ki, bunun-onun mülkü olan yerlərin satın almasından və ya uzun müddət üçün icarə eyləməsindən ictinab etsinlər [saqınsınlar] və kənd əhalisinə desin ki, onların həqiqi mənfəətləri onu təqaza [tələb] eyləyir ki, torpaq xüsusunda öz əhvallarının yaxşılaşacağına kamali-xatircəmliklə müntəzir olsunlar. Azərbaycanda torpaq tənzimatı [islahatı] icra olacaq və bu icra o yaxşılığı hüsula gətirəcəkdir. Bu tənzimatın tezliklə icrapəzir olması üçün dövlət təlaş etməkdədir.

Ziraət və Miri Əmlak naziri:
[Aslan bəy] Qardaşov

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

İngiltərənin məlumati-rəsmiyyəsi

İngilis aeroplanlarının Fort-Aleksandrovsk üzərində etdikləri kəşfiyyatdan anlaşılmışdır ki, mayın 25-də Fort-Aleksandrovskdan bolşevik flotu çəkilmişdir. Körpünün yanında bir torpedo və digər bolşevik gəmilərinin qərq edildiyi kəşf edilmişdir. Dərya kənarı yaxınlığında düşmənin üç müsəlləh [silahlı] ticarət gəmisi yandırılıb qərq edilmişdir. Bir az dəryanın dərin yerində digər iki paroxod qərq edilmişdir. Hərçənd aeroplanlar çox aşağıdan seyr edib bunları tanımaq istəmişsə də, amma bununla bərabər məlum olmamışdır. Mayın 26-da olan təkrari kəşfiyyatdan yuxarıda zikr edilən fəqərələr [hadisələr] təsdiq edilmişdir. Yəqinlik hasil etmək üçün aeroplanlar çox aşağıdan gəzirmişlər. Qərq edilmiş paroxoda bomba atmışlardır. Fəqət məlum olmuşdur ki, bu paroxodların həp komandası çıxmışdır. Müharibə zamanında iki ingilis gəmiləri yüngül surətdə zədələnmişlərsə də, fəqət dərhal müəmmər [təmir] edilib şimdi həman paroxodlar hərb halına gətirilmişlərdir.

Port-Səid - Süveyş kanalının əmələləri [fəhlələri] mayın 13-də tətil edib məvaciblərinin artırılması və iş müddətinin əskilməsini tələb etmişlərdir. Bu kanala əlaqəsi olan bütün müəssisələrin də əmələləri tətil etmişlərdir.

Kopenhagen - Latış dəstələri tərəfindən Riqa işğal edilmişdir. Orada olan bolşevik komissarlarının əksəri atılmaqla edam edilmişlərdir.

Kopenhagen - Peştədən xəbər verilir ki, rumınların yürüşü davam edir. Aprelin 29-dan bütün cəbhə boyu Tisadan Marosa qədər qoşunlar irəliləyirmiş. Gecə bolşeviklər tutduqları yerlərini təxliyə etmişlərdir.

Bolşeviklər Sibiryada

Vladivostokdan xəbər verilir ki, bolşeviklər Sibirya dəmiryolunun Krasnoyarskdan əlaqəsini kəsmək istəyirlər. Dəmiryolu Sibirya və çex qoşunlarının güclü dəstəsi tərəfindən mühafizə edilir. Teşed Və Qurt yanında müharibə davam edir.

Rotterdam - "Atreus" paroxodu ilə Çin məmləkətindən nəfy edilmiş [qovulmuş] olan birinci nemes qruppası varid oldu [gəldi]. Bunlar 270 nəfərdən ibarət olub, Almaniyaya əzimət edirlər [qayıdırlar].

- Murmanda bu yaxında bolşeviklər məğlub olduqlarına görə, onlar öz komandirlərini təbdil etmişlərdir [dəyişdirmişlər]. Dvina nəhri boyunda Müttəfiqlər əsir və bir də mitralyoz qənimət almışlardır. Vaqa cəbhəsində bolşeviklərlə Müttəfiqlər arasında olan müharibədə bolşeviklərdən küllü əsir və bir çox silah qənimət alınmışdır.

- Fin qoşunları və Müttəfiqlər Petroqrad üzərinə hücum edirlər.

London - Əhvali-ümumiyyə yaxşılaşmışdır. Port-Səiddə tətil edənlər işə başlamışlardır. İskəndəriyyədə dəxi tətilçilərin işə başlayacaqları gözlənir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Amerika və İtaliya

İtaliya sülh mürəxxəslərinin [nümayəndələrinin] rəisi Orlando, Klemanso və Lloyd Corc naminə yazdığı məktubunda İtaliya mürəxxəslərinin Parisi tərk etdiklərini bəyanla deyir ki, İtaliya mürəxxəslərinin Konfransda çalışmaları artıq mümkün deyildir. Zira Vilson o zaman işə müdaxilə eyləmişdi ki, italyanlar küdurətin qaldırılmasına var qüvvələri ilə çalışırdılar. İtalyanlar istəyirdilər ki, Amerika ilə sazişə gəlsinlər. Fəqət Vilsonun hərəkəti buna mane oldu.

Məktubda Orlando İngiltərə və Fransanın xeyirxahlığına qarşı izhari-məmnuniyyət edir.

Məktubun axırında əlavə edir ki, bu işdən hasil olacaq hər bir hadisəyə Vilson məsul olacaq. Amerika əhalisi Vilsonun İtaliyaya bağışladığı manifestə görə məsul tutulammaz, hər bir günah Vilsondadır.

Kiao-Çao məsələsi

Paris - Üçlər Şurası Kiao-Çao məsələsinin həllini Şərq işlərinə baxan komitənin mülahizəsinə vagüzar eyləmişdir [tapşırmışdır].

- Hərbiyyə Nəzarəti xəbər verir: Sülh müahidəsinə [sazişinə] almanların vəziyyəti nəməlum olduğundan və nəticədə hərbin başlanacağı ehtimal tutulduğundan general Perşinq Fransadan çıxmayır. Ona görə də generalın London səfəri təxir edilmişdir.

- Almanlara verilmiş olan müahidənin eyni gələn həftə Avstriyaya təqdim ediləcəkdir.

- "Berliner taqeblatt" qəzetəsi yazır ki, alman Milli Məclisi maxfi heyəti bir əks-təklif hazırlayır. Bu təklifi mayın 27-də Versalda Müttəfiqlərə təqdim edəcəkdir.

- Çemberlen Avam Kamerasında demişdir ki, İngiltərə müharibənin ibtidasından [başlanğıcından] mart ayının 31-dək müharibəyə 1 milyard 700 milyon ingilis lirəsi sərf eyləmişdir.

QƏZETƏLƏRDƏN

Könüllülər Petrovskda

Seşənbə [çərşənbə axşamı] günü "Feniks" paroxodu ilə Petrovskdan [Mahaçqaladan] varid olmuş [gəlmiş] bir şəxsin dediyinə görə, Petrovskda mülki işlər idarəsinə Könüllü ordu tərəfindən polkovnik İretski təyin edilmişdir. Əmələ hərəkatının başçıları həbs edilmişlərdir. Şəhər qoşunla doludur. Əhalinin bu günlərdə Könüllülər tərəfindən silah altına alınacağı şəye olmaqdadır [şayiəsi yayılmaqdadır]. Dağıstan hökumətinin agentləri bəziləri Şuraya, bəziləri isə başqa yerlərə əzimət etmişlərdir [getmişlər]. Könüllülərə heç bir mümaniət [müqavimət, maneçilik] edilməmişdir. Biləks [əksinə], onlara hər bir cəhətdən müavinət [kömək] edilmişdir.

- Mayın 29-da Aşqabaddan varid olanların [gələnlərin] rəvayətinə görə, Mərv şəhəri Şura qoşunları tərəfindən işğal edilmişdir. Mərvdə olan burjuylar var-yoxlarını buraxıb qaçmışlardır. Mərv yaxınlığında olan Tecen dəxi bolşeviklər əlindədir.

Mərv və Kuşkanın işğalı

Türküstanda Şura qoşunlarının başlamış olduqları hücumları müvəffəqiyyətli olmuşdur. 21 mayda şiddətli müharibədən sonra bolşeviklər Bayraməlini işğal etmişlərdir. Orada küllü silah qənimət alınıb və bir çox əsir tutulmuşdur. Mayın 23-də isə Mərv şəhəri bolşeviklər tərəfindən işğal edilmişdir. Şura qoşunları müvəffəqiyyətli surətdə Aşqabad üzərinə yürüş edirlər. Şura qoşunları tərəfindən Kuşka mövqifi də [stansiyası da] işğal edilmişdir. Orada inqilab komitəsi təşkil edilmişdir. Beloqvardiya [Ağ qvardiya] qoşunları və sərvətlilər Seraxsa çəkilmişlərdir.

- Bolşeviklər Moskvada olan burjuylar üzərinə 2 milyon rublə təzminati-hərbiyyə qoymuşdur. Bu vaxta qədər burjuylar 900 min rublə bolşeviklərə vermişlərdir.

Rusiya haqqında Dördlər Şurası

Dördlər Şurasının bugünkü iclasında qərar qoyulmuşdur ki, Məclisi-Müəssisan çağırılmasına və təzə təşkil edilən hökumətlər üçün Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] tərəfindən təyin edilən sərhədlərin etirafına [qəbul və təsdiq edilməsinə] razı olub, bolşevik hökuməti olmayan hökumətlər təsdiq edilsin. Bu qətnamə hərbi müavinət tələb etməyib, onu rədd etməyir. Qəti tərzi-idarə bərpa edə biləcək Məclisi-Müəssisanın dəvətinə razı olan Kolçak və ya başqa hökumətin etiraf edilməsini tələb edir. Bu qətnamə, Parisdə olan Rus Siyasi Müşavirəsinin hazırladığı qətnamə həmçinin əksəriyyətin razılığına mütabiqdir [uyğundur].

İSTANBUL XƏBƏRLƏRİ

On iki gün qabaq İstanbuldan çıxıb dünən Bakıya gələn bir türk xanımı mühərrirlərimizdən birinə aşağıdakı məlumatı vermiş:

- Kabinə düşürüldü. Təzə kabinənin müxtəlif firqələrdən təşəkkül edəcəyi ehtimalı qüvvətlidir.

- Əhməd bəy Ağaoğlu hələ dustaqdır. Dustaq olanların sayı gün-gündən artır. Dustaq edilmiş ittihadçıların mühakiməsi davam edir.

- İstanbulda fransızlar alçaq və adi rəftarda bulunurlar. İngilislər gedəcəklər. İtalyanlar özlərini yaxşı tuturlar. Əfkari-ümumiyyə [ictimai rəy] hökumətin əleyhindədir. Etilaf [Antanta] hökumətləri əleyhdarlığı isə gün-gündən şiddət etməkdədir.

- Rumlar İzmiri işğal edən gün İstanbul rumları da ikinci dəfə olaraq Ayasofya üzərinə hücum edib oranı zəbt ilə xaç qoymaq istədilər. Lakin Osmanlı və ingilis əsgərləri tərəfindən silah gücü ilə dəf edildilər. Hər iki tərəfdən tələfat var. Paytaxtın İstanbuldan köçürüləcəyi məlum deyil.

- Ənvər paşanın əmisi məşhur Xəlil paşa məiyyətindəki Məhəmməd Rza; Rauf və Əli bəylərlə bərabər Kağızxanədə edam edilmiş imiş. Edam məhəllində onlara hüsn-təvəccöh göstərən İsa bəy namında bir zabit də oradaca güllələnmiş imiş.

- Hicaz, Suriya və Bağdad ərəbləri oralardakı osmanlıların ingilislər tərəfindən böyük dərəcə təhqir edildiklərini çəkəmməyib, onlara qarşı izhari-nifrət və bunlara səbəb olan erməni propaqandaçılarını da məmləkətlərindən zorla dəf edirlər.

- İstanbulda çörəyin girvənkəsi 6 quruş, şəkərin 30-40 quruş. Çörək vəsiqə ilə 2 quruş. Özgə şeylər də əski qiymətlərinə görə çox-çox ucuzdur.

MİSİR HADİSƏLƏRİ

Lordlar Kamerasında Misirdə vaqe olan hadisələr barəsində Rəisi-vükəla [Baş nazir] lord Kerzon məlumat verərkən demişdir:

Əvvəlkinə nisbətən Qahirədə xətrə [təhlükə] bir az yüngülləşmişdir. Qahirədə nümayişçilər vüsətsiz miqyasda idilər. Nümayişdə tələbələr iştirak etmişlərdi. Hakəza [eləcə də] üsyançılarla saldatlar arasında vaqe olan müsadimədə də [toqquşmada da] bunlar iştirak etmişlərdir. Fəqət ələlümum Qahirədə və İskəndəriyyədə sakitlik vardır. Biləks [əksinə], ətrafda dəhşətli üsyan əmələ gəlmişdir. Gərək Qahirənin, gərək [Misirin] yuxarı və gərək aşağı hissələrinin qaragüruh[u] müəyyən plan üzərinə hücum edirmiş. Və bundan anlaşılır ki, asilər əvvəlcədən hazırlanmışdırlar. Dəmiryolları təxrib edilib, teleqraf dirəkləri sındırılıb, bir neçə dəmir yol mövqifləri [stansiyaları] yandırılmışdır.

Hal-hazırda Qahirə ilə İskəndəriyyə arasında dəmiryol tərəddüdatı [gediş-gəlişi] başlanmışdır. Əvvəlkinə nisbətən dəmiryol tərəddüdünün təxiri azalmışdır. Qahirə ilə Tanta arasında teleqraf müxabirəsi [xəbərləşməsi, əlaqəsi] başlanmışdır. Fəqət Qahirənin yuxarı hissəsi ilə Qahirə arasında dəmiryol tərəddüdatı kəsilmişdir. Zira Vasta və digər yerlərdə dəmiryol xətti təxrib edilmişdir. Poçta-teleqraf müxabirəsi aeroplan və simsiz teleqraf vasitəsilə işlənir.

Axırıncı nümayiş siyasidən ziyadə talan nümayişi idi. Tanta və Zəqaziqdə və digər yerlərdə asilər avropalıların evlərini talan etmişlərdir. Bəzi yerlərdə isə kəndçilər mülkədarlara qarşı üsyan qalxızmışlardır. Üsyanlarda bəzi bədəvi hissələri iştirak etdiklərindən dolayı, üsyanlar dəhşətli bir rəng almışdır. Bunlar, yəni bədəvilər qanun tanımayan və daima qarət üçün iğtişaş salmaq istəyən ünsürlərdir. Bunlar son dərəcə gözəl təslih edilmişlərdir [silahlandırılmışlardır]. Məzuniyyətdən qayıtmış olan bir neçə ingilis afserlərini bunlar öldürmüşlərdir. Bu barədə təfsilat gözlənir.

Martın 19-da bədəvilər Fayyumda olan ingilis hissələrinə hücum etmişlərsə də, dəf olunmuşlardır. Şərqiyyədə olan Avstraliya qoşunları da bunların təcavüzlərinə məruz qalmışdır. Sudanda sülh və müsalimət [əmin-amanlıq] davam edir.

Bu üsyanı yatırtmaq üçün bir çox Misir məmurları, Avropa polis nəfərəti ciddi tədabir ittixaz etmişlərdir [tədbirlər görmüşlər]. Xüsusən axırıncılar çox çalışmışlardır. Şimdi anlaşılır ki, müsəlmanların ziyalıları və mədəniləri Misir hadisələrindən çox qəmgindirlər. Bizə dost olan müsəlmanlar bu üsyanın yatırılmasına ciddiyyən çalışırlar.

General Allenbi ali komissar təyin edilmişdir. Buna hərbi və mülki bir çox ixtiyarat verilmişdir. Misirdə asudəlik bərpa etmək üçün lazım gələn tədbirləri ittixaz edəcəkdir. Mən şübhə etməyirəm ki, yaxın bir zamanda o, öz vəzifəsini ifa edərək Misir qitəsini hər bir cəhətdən təmin edəcəkdir.

Mən bir mətləbi də sizə andırmalıyam, çünki bu mətləbin anlaşılmamazlığından bəzi sui-təfəhhümlər [anlaşılmazlıqlar] əmələ gəlir. Əlahəzrət kral hökuməti heç bir vaxt Misir vəzirlərindən Zühdi paşa və Adil paşanın İngiltərəyə gəlməsinə mümaniət [maneçilik] göstərməmişdir. Biləks [əksinə], onların İngiltərədə olması bizcə çox mətlubdur [arzulunandır]. Mən bu iki dövlət xadimlərinə artıq qiymət qoyuram. Çünki onlar müharibə zamanında Misirə və İngiltərəyə böyük xidmətlər göstərmişlərdir. Keçən ilin axırında London səfərlərinin təxir edilməsi barəsində onlardan edilən rica ona görə idi ki, Sülh Konfransının ibtidalarında [başlanğıcında] Misir məsələsini qaldırmaq imkan xaricində idi. Mən yenə təkrar edə bilərəm ki, bu və digər Misir dövlət xadimlərinin İngiltərəyə gəlmələri əvvəldə də və indi də arzuedilən bir hal idi. Zira biz daima bunlarla birlikdə Misir ümuri-idarəsi [idarə işləri] xüsusunda və gələcəkdə Misirin İngiltərə himayəsi altında bulunması məsələsinə dair məşvərətdə bulunmuş[duq]. Fəqət Səid Zahidulla paşa məsələsi büsbütün başqa məsələdir. Hakəza [habelə] şimdiki üsyanı törədən şəxslərin məsələsi başqadır. Bu, dəvət olunmamış, müxtəlif təbliğatda bulunan və məqsədi də ingilisləri Misirdən qovmaq istəyən qeyri-məsul şəxslər şimdiki qəmli hadisəni törətmişlərdir.

Bu işlərdə iştirak edən və bu işlərin günahkarı olan şəxslərlə biz mənən məşvərətdə buluna bilmərik. Onların burada bulunması bütün Misir əhalisinə andırardı ki, guya biz Misir müqəddəratını onların özlərinə vagüzar ediriz [tapşırırıq] və Misir ümuri-idarəsindən bütün məsuliyyəti üstümüzdən atırız. Bundan əlavə, bunların İngiltərədə bulunması ingilislərlə əsil Misir nümayəndələri arasında olan müşavirəni də müşkül bir vəziyyətə salmış olardı.

CÜMƏ GÜNKÜ MÜHÜM XƏBƏRLƏR

- İtaliya əvvəlki kimi Fiume barəsində öz tələbatında davam edir. Hal-hazırda bu məsələ xüsusunda üzləşməyə ümid azdır. Fəqət bu yolda işləyirlər. Mümkündür ki, bu girdabdan bir növ çıxıla.

- Helsinqforsdan [Helsinkidən] "Deyli meyl" qəzetəsinə teleqrafla xəbər verilir ki, Petroqradda dəhşətli yanğınlar və patıltılar əmələ gəlməkdədir. Əhali bolşevik hökuməti qarşısına üsyan qalxızıb, Petroqrad küçələrində hökumətlə əmələlər arasında qızğın müharibə gedir. Digər mənbələrdən bildirilir ki, Baltik qoşunları Riqanı almışlardır.

- Yekşənbə [bazar] günü Rantsaunun Parisə övdəti [qayıtması] gözlənir. Fransızlar zənn edirlər ki, nemeslər hər nə qədər Müttəfiqləri güzəştə məcbur etmək istəsələr də, nəhayət, müahidəni [sazişi] imza edəcəkdirlər.

- Londondan verilən məlumata nəzərən, mayın 16-da Baltik dənizində İngiltərənin "Kurakof" nam kruvazeri minaya toxunmuşdur.

Minsk - Polşa generalı Hallerin saldatları Rusiya cəbhəsinə getməkdən imtina edirlər. Bu yaxınlarda Polşada ümumi səfərbərlik elan ediləcəyindən kəndçilər və əmələlər üsyan etmişlərdir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti [Sosial Təminat Nazirliyi] Daxiliyyə Nəzarəti ilə etilafa [razılığa] gəlmişdir ki, qaçqınları şimdiki məhəllərində [yerlərində] sakin etsinlər. Zira, böyləliklə, onlar ərazidən istifadə etməklə bərabər işsiz daha [dəxi] qalmayacaqlardır.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Qaçqınlar şöbəsinə elam etmişdir [bildirmişdir] ki, Nəzarət məmuru Quliyev kontrol Perşko ilə bərabər Ənzəliyə neft cövhəri [kerosin] aparıb bəzzaziyyə malı ilə mübadilə etsinlər [dəyişdirsinlər].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Ermənistan islam qaçqınlarının fəna halda bulunduqlarına dair məlumat almışdır. Erməni hökuməti onların əhvallarının yaxşılaşdırılması uğrunda heç bir tədbir ittixazına [tədbir görməyə] başlamadığı kimi, başqa-başqa səbəblər göstərərək öz köylərinə köçməyə belə müsaidə verməyir. Müsəlmanlar tərəfindən buraxılmış köylər erməni hökumətinin binagüzarlığı [sərəncamı] ilə məskun edilirlər.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Şamaxı şəhərinin yenidən təmiri üçün lazımi miqdarda məccani [pulsuz] taxtaşalman buraxılması haqqında Ticarət və Sənaye Nəzarəti ilə etilafa [razılığa] gəlmişdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Şamaxı qəzasındakı məktəbin [məktəblərin] fəaliyyətinin təcdidi babında [bərpası haqqında] Maarif Nəzarəti ilə etilafa gəlmişdir.

- Kürdəmir mövqifi [stansiyası] ilə Şamaxı miyanındakı [arasındakı] post və teleqraf müxabiratının [rabitəsinin] layiqi dərəcədə olmadığından Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti müxabiratın təcdidi [bərpası] və nizama salınması haqqında Post-Teleqraf Nəzarəti ilə etilafa gəlmişdir.

- Şamaxı nahiyə müfəttişinə Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti tərəfindən əmr göndərilmişdir ki, təcili surətdə Göyçay qəsəbəsində darüleytam güşadı [yetimxana açılması] üçün lazımi tədabir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

- Şamaxı qaçqınlarının mənzillərinin təmiri məsələsini Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti işbu məsələnin xüsusi komisyon tərəfindən həllinədək təxir etmişdir. Komisyon yeni Şamaxı şəhəri təmiri üçün yer seçməlidir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarətinə xəbər verilir ki, Şamaxı qəzasında təcili surətdə əmanət kassası və müstəhliklər [istehlakılar] dükanları güşadına [açılmasına] böyük ehtiyac var.

- Şamaxı qəzasında xəstəxana məntəqələri və feldşerlərin artırılmasına dair Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarətində ərzihal alınmışdır.

- Şamaxı qaçqınları vaxtilə Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarətinə müraciətən salamat qalmış mühimmat və əşyalarının sahiblərinə qaytarılması üçün təşəbbüsatda bulunmuşdular. Nəzarət məsələni müzakirədən sonra qaçqınların təşəbbüsatlarına əməl edilməsini təhti-qərara almışdır. Əşya Nəzarət nümayəndəsinin iştirak və kontrolu altında sahiblərinə qaytarılacaqdır.

XALQ İSTƏYİR

Azərbaycan həyatında öylə anlar var ki, tarix səhifələrinə qeyd olunmağa layiqdir. Bilxassə bunlar yalnız Azərbaycan həyatında deyil, sair millətlərin də həyatında görülmüş şeylərdir. Tarixi-məşrutəyə [konstitusiyalı usuli-idarənin tarixinə] baxıldıqda, adətən, iki böyük cərəyan müşahidə edilir:

1) Hürriyyət fikrinin ali siniflərdə doğu[lu]b da aşağı təbəqələrə yayılması;

2) Aşağı təbəqələrdə oyanıb da yuxarı sinifdən istənilməsi.

Burası da isbat olunmuş bir həqiqətdir ki, ayıqlığı aşağı təbəqədən başlanmış olan məmləkətlər daha məsud, daha azad və daha müasir bir həyata nail olurlar.

Xoşbəxtanə, Azərbaycan həyatında dəxi bu ikinci cərəyan bütün qüvvəsi ilə müşahidə edilməkdədir. Həyatımızda sevinclə qeyd olunacaq cərəyanlardan birisi də xalq arasında istiqlal fikri və istiqlalı mühafizə çarələrini düşünməkləri və camaatımızın əsgərlik məsələsinə nə nəzərlə baxmasıdır. Quru fəlsəfədən isə, fikrimizi dəlillərlə anlatayım.

Qazax qəzası türkləri sahibi-mənsəb bir zatın hüzuruna gələrək şikayət edirlər.

Aclıqdan mı, bahalıqdan mı?

Xayır!

Camaat şikayət edir ki, Azərbaycanın qoşunu azdır. Onların əsgərliyə yarayanlarını əsgər almayırlar. Əsgər əvəzinə onlardan pul istəyirlər.

"Əgər bizdən doğruluqla əsgər yığsalar, həpimiz gedəriz və dövlətimizin qüvvəsi neçə qat artar. Amma əsgər istəməyirlər, bədəl yığırlar!" – deyə məmurlardan şikayət edirlər.

İkinci bir şikayət: Suraxanı, Bülbülə, Əmirhacıyan və sair kəndlərin əhalisi kərratla [dəfələrlə] gəlib şikayət edirlər ki, onları əsgər almayırlar. Təqribən 100 nəfərdən 30-nu qəbul edib yerdə qalanlarını "sağ-salamat" olduğu halda buraxırlar ki, "get, sən yaramazsan". Kəndlilər təəccüb edirlər, mütəhəyyir [heyrətdə] qalırlar ki, dövlətimizə əsgər lazım olan bir zamanda nə üçün əxzi-əsgər [hərbi çağırış] idarələri böylə edirlər.

Şayani-qeyd fəqərələrin [qeyd edilməyə layiq hadisələrin] ən ümdəsi bunlar da deyildir. Əsil mətləb Bakı dükançılarının bir təşəbbüsündədir.

Neçə vaxt bundan əvvəl Bakı dükançıları məqami-aidinə [aidiyyətli quruma] müraciətlə bütün azərbaycanlıların əsgəri nizam bilməyə ehtiyacı olduğunu bəyanla, kəndilərı dəxi əsgər düşmədikləri halda nizam öyrənmək istədiklərini bildirmiş və onlara məşq vermək üçün müəllim zabitlər istəmişlərdi. Hərbiyyə idarəsi, əlbəttə, bu xahişə laqeyd baxa bilməzdi. Ona görə dükançıların istidasını [xahişini] qəbul edib müəllimlər vermişdir. Bu cümə günündən etibarən Salyan qışlasında [kazarmasında] dükançılar əsgəri məşq almağa başlamışlardır. Eşitdiyimizə görə, birinci gün məşqə 600 adam gəlmişdir və bütün alış-verişçilər hər cümə günü gəlməyə qərar qoymuşlardır. Gələn cümədən, şübhəsiz, bunların miqdarı minləri təcavüz edəcəkdir [keçəcəkdir]. Hətta dükançılar həftədə bir günü az hesab edərək danışırlar ki, mümkün olsa, qabaqdakı kimi hər gün günortadan sonra bir neçə saat dükanları bağlayıb məşqə getsinlər, tainki tez öyrənsinlər.

Bakı dükançılarının bu təşəbbüsü nə qədər gözəl, nə qədər şayani-təqdir [təqdirəlayiq] isə, millətin, camaatın böylə ayıqlığı hökumət məmurları üçün o qədər böyük bir ibrət dərsi olmalıdır.

Ayıqlıq, milli qeydkeşlik və müdafieyi-milliyyə hissinin camaatımızın aşağı təbəqələrində bu qədər geniş və açıq surətdə təzahür və ibrazı [özünü göstərməsi] istiqlaliyyət fikrinin əsil demokratiya [xalq] içərisində nə qədər möhkəm yerləşmiş, kök salmış olduğunu göstərməklə bərabər, istiqlalımızın əbədi payidar olacağına və millət tərəfindən hər vasitə və vəsilə ilə müdafiə və mühafizə ediləcəyinə əsaslı bir dəlildir.

Şayani-təqdir [təqdirəlayiq] odur ki, yazılanlar cümləsində cümə günü məşqdə 65 yaşında bir qoca kişi ilə on bir yaşında bir çocuq da varmış. Allah töfiq [kömək] versin.

X. İ.

B. T.: Bu dəstəyə daxil olmaq istəyənləri qəbul üçün beş nəfərdən ibarət bir komissiya təşkil edilmişdir. Komissiyanın rəisi İsmayılzadə "Fani" olub, dəftərxanası Tserkovnı küçədə 70 nömrəli evdədir. Ehtiyat könüllü yazılmaq istəyənlər məzkur [adı çəkilən] dəftərxanaya səhər saat 9-dan 2-yə, axşam 4-dən 6-ya qədər müraciət edə bilərlər. Telefon nömrəsi 22-28-dir.

KÖHNƏ XƏYANƏTLƏR

18 mart hadisəsindən sonra hüsula gələn anarşi və hökumətsizlik zamanında icra edilən bir çox cinayətlər və bir çox xəyanətlərin iras etdiyi [verdiyi] zərər və ziyan o qədər böyükdür ki, bunları bu gün deməmək, həqiqətən, pək böyük bir xəyanətlə əlaqədar olmaq deməkdir.

Bakının türklər tərəfindən istirdadından [geri alınmasından] sonra Gəncə, Şirvan, Şəki və sair bir çox yerləri gəzdim. Bolşevik əllərı ilə viran edilən məmurələrin qəlbimdə buraxdığı kədərlər, əlamlər qədər kəndi əlimizlə kəndi uyezdimizdə [qəzamızda] edilən xəyanətlər məni məyus etdi.

Möhtərəm qare [oxucu], bilirsiniz ki, anarşi mikrobu altında qalan uyezdlərdən biri də bədbəxt Quba idi. Quba qəzasında kain [yerləşən] Qusari, Şirvanski polkun qərargahı idi. Burada olan qışlalar [kazarmalar], xəstəxanalar, əsgəri depolar, qışlıq və yazlıq əbniyələr [binalar] Azərbaycanın bir çox yerlərində yox idi.

Nikolay hökuməti Dağıstanın qəlbgahını işbu nöqtə ilə daima təhdid edirdi.

Bir çox əsgəri mühimmat və ləvazimat burada olduğu qədər, əmin olunuz ki, Bakının Salyan qışlasında belə mövcud deyildi.

Elani-hürriyyətdə Qubanı buraxıb gedən əsgərlər buradan bəzi əşya çalmaq, götürmək istəmişdisələr də, əhaliyi-məhəlliyyə [yerli əhali] tərəfindən şiddətli etiraza düçar olaraq vaz keçmişlərdi.

Bu böyük qışlalar bütün ləvaziməti ilə, bütün mühimmatı ilə millətə qalmışdı. Nə qərib taleyimiz vardır ki, əsgərlər tərəfindən alınıb millətə mal edilən bu qədər şeylərə millət sahib olammadı. Bütün qaranlıqları, bütün dərinlikləri dırnaqlayan xain əllər bilaxirə [axırda] özlərinə buralarını da cövlangah edindilər. İki-üç ay sonra qışlalar tam-taqır [bomboş] qaldı. Bu qədər şeylərin birdən-birə yox olması bir möcüz[ə] kimi nəzərə gəlir.

Yüzlərcə tüfənglər, minlərcə fişənglərdən, pudlarla barıtlardan, top-top mahudlardan, əsgəri araba və faytonlardan qışlada əsər qalmadı.

Təəccüb burasıdır ki, o vaxtın hökuməti bir dəfə olsun bunu aramadı.

Bu gün hər kəs bilir ki, Qusari qışlalarında 2 milyon rublə-likdən fəzlə bir xəyanət edilmişdir. Yerə girmədi, göyə çıxmadı, əcəba bəs bunlar nə oldu?

Bugünkü ləvazimati-əsgəriyyəyə olan ehtiyacımız göz önündədir. Burada uzun-uzadı tədqiqat və tətəbböata [ətraflı tədqiq etməyə, araşdırmağa] da ehtiyac yoxdur. Ən qısa tərıq [yol] ilə hökumətin bunu araması və əlaqədarandan [əlaqədar şəxslərdən] sual etməsi əlzəmdir. Xoşbəxtlik əsəri olaraq vaxtilə Qusari qışlasında çalışan zabitlərdən biri hələ Qubadadır. Qusari qışlasındakı cəhəti-əsgəriyyəyə aid əmval haqqında bir dərəcəyə qədər, əlbəttə, bir fikri ola bilər. Ondan sorulsun, o vaxt təşkil edilən Milli Komitə əzalarından [üzvlərindən] xəbər alınsın, təqib edilsin. Həm xainlər kəndi cəzayi-səzalarına [layiqli cəzalarına] çatsınlar və həm bu gün Qusaridə olan əsgərlərimiz bir çox ehtiyacdan qurtarsınlar.

M.

VƏTƏN AYRIL

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 iyun (Bazar günü) tarixli 192-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Marşrut qərarı üzrə məkatib çocuqları buradan Məclisi-Məbusan qarşısına getməli idi. Bazar ipək parçalar, xalılar və rəngbərəng bayraqlarla müzəyyən edilmişdi.

Məclisi-Məbusan bir gün əvvəldən istiqlal libasına müləbbəs olmuşdu [bürünmüşdü]. Damında elektrikdən "Yaşasın istiqlal!" şüarı yazılmış, böyük qapısı üstündə məşhur türk nəqqaşı Əzim Əzimzadə tərəfindən yazılmış istiqlal embleması elektrik lampaları ilə bəzənmişdi.

İşbu rəsm olduqca mənalı və calibi-diqqət [diqqətçəkən] idi. Bir gün əvvəl belə buradan keçənlər biixtiyar durub rəsmə baxır, gözəlliyini və mənidar [mənalı] olduğunu tanımadığı başqa bir tamaşaçıya söyləyirdi.

Rəsmdə bütün Azərbaycanın tarixi nümunələri mahiranə bir surətdə təcəmmö etmişdi [cəmləşmişdi]: Qız qalası üzərində üçrəngli Azərbaycan bayrağı, Suraxanıdakı tarixi Atəşkədə, Sentyabr müharibəsində xüsusiyyət almış Yanardağ, digər tərəfdə minarələrində ay-ulduz rəkz edilmiş [sancılmış] Xan məscidlərini tülu etmiş istiqlal günəşi işıqladır, zanbaq kimi istiqlal səmasında Vətən, istiqlaliyyət və məhəbbət nişanı (simvolu) mələk bütün Azərbaycan üzərində üçrəngli, hilal-ulduzlu, "Yaşasın istiqlal" şüarlı bayrağı tutmuş.

Həqiqətən, işbu rəsm şayani-təhsin [bəyənilməyə, alqışa layiq] idi.

Bələdiyyə İdarəsi bayraqlar içində idi. Üzərində bayraqlar, ətrafında bayraqlar, içərisində bayraqlar, bir söz – bayraqlar, bayraqlar. Yaşıl ot, əlvan parçalardan ala-qapılar bəzənmişdi. Soqağa çıxan balkon elektriklə çıraqban edilmişdi. Şəhər bağı və bulvarda da Bələdiyyə İdarəsi tərəfindən alaqapılar bəzənib hesabsız milli bayraqlar asılmışdı. İçərişəhərdəki bütün məscidlərin minarələri başında milli bayraqlar rəkz edilərək [sancılaraq], elektriklə çıraqban edilmişdi. Xan sarayları üzərində də milli bayraqlar asılmış, məşhur Qız qalası çıraqban edilməmişsə də, üzərində iki böyük bayraq rəkz edilmişdi.

Təzəpir camesi çıraqban edilmiş, bayraqlar asılmışdı. Bütün paytaxtdakı minarələr elektriklə tənvir [işıqlandırılmış], milli bayraqlarla təzyin edilmişdi [bəzədilmişdi].

Dövlət dairəsi, Nəzarətlər [Nazirliklər], xüsusən Daxiliyyə Nəzarəti olduqca qəşəng bəzənmişdi. Bulvardan Daxiliyyə Nəzarətinə baxdıqda ay-ulduza bürünmüş işıqlı, bəzəkli bir qala kimi gözə çarpırdı.

Bulvar qarşısındakı hesabsız bayraqlarla müzəyyən qayıqlar tərpənərək paytaxtı salamlayaraq böyük bayramla təbrik edirdilər.

Saat 9 radələrində Məclisi-Məbusan qarşısında izdiham, qələbəlik bir dərəcədə idi ki, artıq keçməyə yol tapmaq namümkün idi. Bütün o dairədəki evlərin damları, pəncərə və balkonları tamaşaçılarla dolmuş idi. Damda "qoşazurna" çalınır, qarşıdakı balkonda məşhur tarzən Şirin [Axundov], məşhur xanəndə Cabbar Qaryağdıoğlu çalıb-oxuyurdu.

Saat 10 radələrində Mədən dəvarindən [dairələrindən] "Müsavat" və "Hümmət" firqələri tərəfindən təşkil edilmiş fəhlələr bayraq və musiqi ilə gəldilər. "Hümmət" firqəsinin bir çox al və milli bayraqlarla bərabər emblaması, "Müsavat"ın bir çox bayraq və emblaması aralığı təzyin edirdi. Bir az keçmədən minlərlə məkatib şagirdanı [məktəb şagirdləri] havada kiçicik milli bayraqları yelləyərək "Yaşasın" sədaları ilə dairəyə gəldilər.

Ətfalın [uşaqların] səsləri asimana bülənd olurdu. İzdiham da çocuqların sədalarından cümbüşə gələrək "Yaşasın" deyə onlara qoşuldular. Tam 15 dəqiqə işbu kütleyi-əzim[in] [böyük kütlənin] "Yaşasın" sədaları, əl şaqqırtıları bütün ətrafı gumburdatdı.

Bələdiyyə İdarəsi qarşısından tutmuş Məclisi-Məbusan dairəsi, Parapet, bulvar, dövlət dairəsi tamaşaçılarla xınca-xınc idi. Dəstə-dəstə mini-mini çocuqlar "antiq" qalpaqlarda, taxta silahlarla, "ağır topxanaları" ilə tam bir əsgər kimi marş oxuyaraq aralığı gəzirdilər.

Birinci Realnı məktəbinin şagirdanı üzərində ay-ulduz, Çingiz xanın oxu ipək ilə işlənmiş qiymətli bir bayraq ilə müsəlləh [silahlanmış] olaraq dairəyə gəldilər. Bunlar, həqiqətən, şayani-təhsin və təqdir [alqışlanmağa və təqdir edilməyə layiq] idi. Bunlarda artıq çocuqluq görülməyirdi. Qara gündə əsgər kimi meydanlara çıxacaqlarını bayraqları andırırdı.

Bir az keçmədən "Müsavat"ın bəzəkli avtomobili, türk mürəttiblərinin avtomobili dairəyə gəldi. Türk mürəttibləri, doğrudan da, "antiqa" bəzəmişdilər. İçərisində iki hürufat [mətbəə hərfləri] kassası qoyulmuş, iki nəfər mürəttib iş əlbisəsində cümlə yığır, digərisi bağlayır, digərisi üzünü rəngləyir, daha digərisi çap edərək ətrafa atırdı.

Bu sırada "Yaşasın" sədaları əl şaqqırtılarına qarışaraq yenə ətrafı tutdu. Rəisi-vükəla [Baş nazir] həzrətləri Məhəmməd Əmin Rəsulzadə əfəndi ilə avtomobildə təşrif gətirdilər. Xalq bunları salamlayır, alqışlayırdı.

Bir az keçdikdən sonra Məclisi-Məbusan qarşısında Məhəmməd Əmin Rəsulzadə cənabları kürsiyi-xitabətə çıxaraq xalqın alqışları altında bir nitq irad edərək [söyləyərək] camaatı millî böyük bayram və bəxtiyarlıqla təbrik etdi:

"Bizim düşmənlərimiz, azadlıq və istiqlaliyyətimizi gözləri görməyən rəqiblərimiz deyirlər ki, Azərbaycan istiqlaliyyətini xanlar, bəylər elan etmişlər, xalq onu istəməyir. İştə, camaat, bugünkü izdiham, bugünkü başqəşət [şadlıq, şənlik]! İstiqlaliyyətin xanlar deyil, bəylər deyil, xalq tərəfindən elan edildiyini düşmənlərimiz artıq görsünlər."

Xalqın alqışı altında nitqinə xitam verdi. Ondan sonra başqa natiqlər də nitq etdilər.

Mühərririn [yazıçılar, qəzetçilər] tərəfindən Xəlil İbrahim cənabları gözəl bir nitq irad edərək bayramın əzəməti, tarixi bir vaqeə olduğu üçün Azərbaycan tarixi səhifələrində xüsusi bir yer tutacağını qeydlə xalqı təbrik etdi.

Realnı məktəbi qarşısında qoyulmuş digər bir kürsüdən Əbilov cənabları fəhlə və kəndçilərə müraciətən nitq irad edərək, istiqlaliyyətimiz düşmənləri əleyhinə var qüvvə ilə getməyi təbliğdən sonra təbrik etdi.

Sonra Süleyman Nuri, Ağazadə və bir çox fəhlə nümayəndələri nitq irad etdilər.

Bu sırada Hacıbəyli müdiriyyəti Türk Aktyorları İttifaqı tərəfindən təşkil edilmiş əski türk tarixini müməssil [təmsil] edər bir heyət xalqın şiddətli alqışları arasında Məclisi-Məbusan dairəsi qarşısında əxzi-mövqe etdilər.

Ən qarşıda türklərin ulu sancı [sərkərdəsi, başçısı] Çingiz xan, sonra Teymurləng, İran şahlarından Şah Abbas, ali-Qacardan [Qacar xanədanından] birinci Bakını fəth etmiş Ağa Məhəmməd şah Qacar, Bakı, Şəki, Gəncə, Quba, Şirvan xanları və qeyrə, atlar üzərində tarixi əlbisə və qrim ilə isbati-vücud [iştirak] edirdilər.

Bəzənmiş bir avtomobildə Azərbaycandakı qadın qiyafələrində aktrisalar xoru, digər bir avtomobildə aktyorlar xoru, vaxtilə Qafqaziyani istila etmiş əski ərəb qiyafələrində müsəlləh [silahlı] atlılar və qeyrə... İşbu simalar miyanında [arasında] ən calibi-diqqət bir sima daha görülürdü. Bu sima bütün qafqaziyalıların qəlblərini qanla doldurur, mazini [keçmişi] bütün varlığı ilə mücəssəm edir, qadınları ağladır, gənclərin ruhlarını yüksəldir, onlarda arslanlıq, qəhrəmanlıq oyadırdı. Bu sima Qafqaziyanın hürr səmasının işıqlı ulduzu, məğrur, mütəkəbbir qalalarının gen qanadlı tərlanı Şeyx Şamil həzrətləri idi. Guya işbu simayi-müəzzəm [böyük sima] üzünü Azərbaycan Məclisi-Məbusanına, daha doğrusu, istiqlaliyyətini bayram edən ulu türk millətinə çevirərək kamali-hüzn ilə Dağıstanın qana boyanmasını, Çeçenistanın haydudlar çəngalında [quldurlar caynağında] çabalamasını, Balkarıstanın hürr aullarının yalovlar altında qalmasını göstərərək, qara geyinmiş Elbrusu, yasa batmış Kazbeki təmaşaçılar qarşısında mücəssəm edirdi. İşbu simayi-müəzzəm ulu türk millətini, qan dəryaları içində çapalayan çərkəz balalarını, üryan xəncərlər ilə sinəsini qaragüruhlar qurşunlarına arslan kimi qalxan etmiş inquş qəhrəmanlarını xalqa göstərərək qardaş müavinəti diləyirdi. Guya zəbani-hal [hal dili] ilə deyirdi: *"Ey Çingiz, Teymurun şərəfli övladı, ey Cavad xanların qəhrəman nəsli, ey İldırımlar, Qazilər, Bayəzidlər, Sultan Süleymanlar, Fatehlərin arslan əhfadı [nəvələri], Dağıstanın qarşınızda təməvvüc edən [dalğalanan] yeddi ulduzlu bayrağı qana batmış. Müavinət ediniz, ulu türk milləti."*

Artistlər tərəfindən Hüseynqulu Sarabski cənabları nitq irad edərək canla-başla artistlərin vətən və istiqlaliyyəti mühafizə edəcəyini alqışlar altında söylədi. Sonra Teymurləngi təmsil edən Abbas Mirzə Şərifov cənabları müəssir [təsirli] bir şeir oxuyaraq xalqın şiddətli alqışına nail, digər bir avtomobildən məşhur Dərviş Ağadadaş xüsusi dərviş libasında, boynunda kəşkül, əlində təbərzin olduğu halda millət qəsidələri tərənnüm edirdi.

Məclis tərəfindən Həsən bəy Ağayev həzrətləri balkondan şiddətli alqışlar altında xalqı təbrik etdi. Bundan sonra musiqi və alqışlar altında Məclisi-Məbusanın təntənəli iclası Həsən bəy Ağayev həzrətləri tərəfindən güşad edilərək [açılaraq], müəssir bir nitqdən sonra təbrik teleqramları oxundu. Sədr həzrətlərinin təklifinə görə, istiqlaliyyət yadigarı olaraq şəhərin ən mötəna [əhəmiyyətli] yerində bir abidə rəkzi [heykəl qoyulması] təhti-qərara alındı. Bundan sonra təbriklər istema edildi [dinlənildi].

İclasdan sonra başda Heyəti-Rüəsa [Rəyasət Heyəti] və Hökumət rəisi olmaq üzrə Məclisi-Məbusan əzası [üzvləri] Hürriyyət meydanına rəsmi-keçid mərasiminə hərəkət etdilər.

Daha əvvəldən Hürriyyət meydanında ordudan müfrəz qitəati-müntəzəmə [ordudan ayrılmış nizami hərbi birliklər] (piyada qitəatı, Məclisi-Məbusan qorucu bölüyündən müfrəz [ayrılmış] qitə, Hökumət mühafizə qitəsi, milisiya təşkilatından bir qitə) dururdu.

Ətraf tamaşaçılarla xıncaxınc idi. Məbusan avtomobilləri yaxlaşdığı sırada müfrəzə komandanı yüzbaşı Xoyski cənabları əsgəri silah başına dəvət etdi. Azərbaycan istiqlaliyyətinin təşkilatını təmsil edən gənc Azərbaycan ordusunun gənc əqsamı [hissələri] dərhal gənclərə məxsus çeviklik və fəaliyyətlə və kamali-intizamla silah başına edib, ümumiyyətlə, əxzi-mövqe edildi. Bilaxirə, hökumət ərkanı [adamları] ilə və Məclisi-Məbusan əzalarından [üzvlərindən] bəzi zəvat [şəxslər] bərayi-təftiş [təftiş üçün] qitələr arasına gələrək, qılıq və qiyafətə nəzarətlə hər cüzü tam qarşısında əsgərə xitabən salam verib və yüksək səslərincə salamlarına müqabilə edirdilər.

Bilaxirə, bu məsələ xitam edilincə, Məclisi-Məbusan rəisi Həsən bəy Ağayev həzrətləri qısa və fəqət müfid [faydalı] bir nitq ilə yövmi-istiqlalın [istiqlal gününün] əhəmiyyət və azərbaycanilər üçün böyüklüyündən bəhslə, cümlə əsgəri təbrik etdilər. Mütəaqibən Rəisi-vükəla həzrətləri kəza [həmçinin] eyni halda qısa bir nitqlə Azərbaycan istiqlalının təmini-bəqası orduya bağlı olduğundan bəhs edərək, ordunun yövmi-istiqlaliyyətini təbrik etdilər.

Bilaxirə, ordu naminə general Yusifov qayət qısa və fəqət yenə [mənalı] bir nitq iradla, hökumət və millətin orduya qarşı bəyani-etimadından dolayı "Yaşasın hökumətimiz" deyə yüksək səslə hökumət və millətə bəyani-təşəkkürdə bulundular. Gənc ordumuzun həqiqətən şayani-təhsin olduğunu bu gün etiraf etməyən bir adam qalmadı.

Azəri türkləri babalarını yadlarından fəramuş etmədikləri [yadlarından çıxarmadıqları] gün kimi aşkar idi.

Gənc əsgərlərin hərəkatı bir elektrik qüvvəsi kimi idi, bir komanda verilərsə, bir təni-vahid kimi qitəat [hərbi hissələr] komandanı qəbul edirdi.

Həqiqətən, ordudakı nizam türk xalqını sevindirdi. Bir çoxları şadlıqlarından ağlayırdılar, "Yaşasın qəhrəmanlarımız" sədaları asimana yüksəlirdi.

Bundan sonra rəsmi-keçid mərasiminə başlandı. Əsgəri musiqi qarşısında taqımlar kamali-nəzm və nizamla keçərək Rəisi-vükəlanın "Mərhəba, əsgər" müraciətinə qitəat bir səslə "Yaşasın" deyə cavabda bulunaraq qəhrəmananə bir surətdə keçirdi.

Əsgərləri xalq qışlalara [kazarmalara] qədər təşye etdi [yola saldı].

Bundan sonra küçələrdə çalğı və mahnılarla dəstə-dəstə xalq dolaşaraq bir-birlərini təbrik edirdilər.

Axşam şəhər xüsusi bir şəkil almışdı, nerəyə baxarsan çıraqban edilmiş, çalğı çalınırdı. Bulvarda musiqi tərənnüm edir, Dövləti Teatroda [Dövlət Teatrında] Hacıbəyli Qardaşlarının Müdiriyyəti tərəfindən "Leyli-Məcnun" opera tamaşası verildi. Tamaşadan əvvəl Piri Mürsəlzadə cənabları nitq irad edərək Füzuli həzrətlərinin əsərini təfsirlə, vətən və millətə olan məhəbbəti söylədi.

Fəhlə Klubunda "Hümmət" firqəsi tərəfindən mitinq konsert tərtib verilmişdi. Burada bir çox natiqlər nitqlər irad edərək fəhlələri müəzzəm bayramla təbrik etdilər.

Gecə sabaha kimi küçələrdən çalğı, "Yaşasın" kəsilməyirdi.

Camelərdə füqəraya ehsan verilirdi, nitqlər irad edilərək xütbələr oxunurdu.

Bugünkü bayramla bu gün yüz sənədən ziyadə başına qara örtmüş Şirvan xanlarının paytaxtı Bakı qaranı götürərək al duvaq örtdü.

* * *

Mayıs ayının 28-də Mirzağa Şükürovun sədarəti ilə və Yusif Quliyevin katibliyi ilə Poçta və Teleqraf Xidmətçilərinin İttifaqında Azərbaycan hökumətinin səneyi-dövriyyəsi [ildönümü] münasibətilə vaqe olan iclasda kəsrəti-ara [səs çoxluğu] ilə qət olundu ki, bərvəchi-zir [aşağıdakı kimi] teleqraf göndərilsin:

"Bakı, Rəisi-vükəlaya, surətləri Post və Teleqraf nazirinə və Parlaman rəisinə.

Bu gün Azərbaycanın səneyi-dövriyyəsi, yövmi-səadəti münasibətilə biz poçta və teleqraf xidmətçiləri cənabının başda olmaq üzrə bütün dindaşları təbrik etməklə bərabər, lüzumu gəldiyi zaman kəndi vəzifəmizin ifasından məəda [başqa], əldə silah olaraq hər bir denikinlərin və hökumətimizin başqa düşmənlərinin önünü almağa bir qətrə qanımız qalanadək hazır olmağımızı bəyan ediriz."

Həman iclasda qət olunur ki, yuxarıdakı teleqrafdan məəda, sabiq Poçta və Teleqraf naziri Aslan bəy Səfikürdlü cənablarına bir təbrik teleqrafı çəkilsin. Teleqrafın məzmunu böylə idi:

"İşbu tariximizdə qayət qiymətli və mütəntən [təntənəli] gün münasibətilə zati-alilərinizi təbrik etməklə bərabər, cənablarınızın Poçta və Teleqraf Nazirlik vəzifəsini ifa etdikləri zaman mazkur [deyilən] Nəzarətdə millət uğrunda göstərdiyiniz fəaliyyətlərdən naşi [ötrü], biz poçta və teleqraf xidmətçiləri zati-alilərinizə səmimiyyət izhar edir və həzrəti-Haqdan cavan cümhuriyyətimizin başqa Nəzarətlərində sizin kimilərin misalının çox bulunmağını istirham [arzu] ediriz.

Azərbaycan Poçta və Teleqraf Müsəlman Xidmətçiləri İttifaqı"

KÖNÜLLÜLƏR VƏ AZƏRBAYCAN CÜMHURİYYƏTİ

Srağagün Dərbənddən Bakıya Dərbənddə olan Könüllü ordunun iki afseri varid olmuşlardır [gəlmişlərdir]. Bakıda qəzetə mühərrirlərindən birisi ilə bunlar müsahibə edərkən qəti surətdə bəyan etmişlər ki, Könüllü ordunun Azərbaycana qarşı heç bir təcavüzkaranə məqsədi yoxdur. Azərbaycan sərhədini könüllülər keçmişlər deyə şaye olan [yayılan] xəbərlərin həpsi yalan və böhtandır. Afserlərin sözünə görə, bu günlərdə Dərbənddə olan könüllü qoşunların komandanına Denikin tərəfindən qasid bir məktub gətirmişdir. General Denikin divani-hərbə [hərbi məhkəməyə] vermək, sair tənbehlər hədəsi ilə əmr edir ki, heç bir hələtdə Azərbaycan ilə ixtilafa yol verilməsin. General Denikinin xüsusi heyəti ingilislərin iştirakı ilə Azərbaycanla Azərbaycandan bolşeviklərə qarşı istifadə edilməsi barəsində müzakiratda bulunacaqdır. General Denikin məktubun axırında deyir: İndiki şərait altında ruslarla məhəbbətkaranə bir surətdə rəftar edən Azərbaycan ilə yeni cəbhə açmaq əbədiyyən təhəmmül ediləcək [dözüləcək, qəbul ediləcək] şey deyildir.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

- Bir neçə gün bundan əqdəm [qabaq] Mircəlal nam [adlı] bir şəxs qətl edilmişdi. Polis tərəfindən ittixaz edilmiş tədabir [görülmüş tədbirlər] sayəsində Əliverdi nam tövqif [həbs] edilmişdi. Srağagün məzkur [adı çəkilən] Əliverdi müfəttişlikdən aparıldığı vaxt üçüncü müfəttişlik dairəsində mühafizə milisiyalarından qaçmaq istərkən dörd qurşunla milisioner tərəfindən qətl edilmişdir.

- Dərbənddən yeni varid olmuşların [gələnlərin] dediklərinə məbni [əsasən], oraya gəlmiş 200-dək Könüllü ordu kazakları Dərbənddən çıxıb getmişlərdir.

Vapor vürudu

Srağagün Krasnovodskdan bir vapor qaçqınlar varid olmuşdur. Qaçqınların dediklərinə görə, bolşeviklərin Aşqabad üzərinə hərəkatı gün-gündən müvəffəqiyyət kəsb etməkdədir. Krasnovodskda əhali arasında həyəcan vardır.

Elmi kinematoqraf

Bakı İbtidai məktəblər mütəəllimlərinə [şagirdlərinə] yardım edən Cəmiyyətin heyəti hər həftə səşənbə [çərşənbə axşamı] günləri "Rekord" teatrosu binasında elmi kinematoqraf tərtib verir. Səşənbə günü iyun ayının 3-də tamaşaya qoyulacaq: "İsti məmləkətlər".

Tamaşa başlanacaq: birinci növbə səhər saat 11-də, ikinci növbə saat 12-də.

Bilet qiyməti: uşaqlar 2 manat, böyüklər 3 manat, loja 20 manat.

İtaliya heyətinin əzimәti

Pəncşənbə [cümə axşamı] günü mayın 29-da İtaliya heyəti İran şahı sarayındakı İtaliya səfiri-fövqəladəsi senyor De-Vitta başda olmaq üzrə "Evelina" paroxodu ilə Bakıdan Ənzəliyə hərəkət və əzimət etmişdir [yola düşmüşdür].

Ticarət iskələsinin təslimi haqqında

İngiltərə mənbələrindən bizə xəbər verirlər ki, Bakı Ticarət İskələsi bu yaxınlarda Azərbaycan Hökuməti ixtiyarına təhvil və təslim ediləcəkdir. İngiltərə ərkani-hərbi [qərargahı] bu barədə müəyyən qərara gəlmişdir.

Mavərayi-Bəhri-Xəzər cəbhəsində

"Evelina" paroxodundan alınan xəbərlərə görə, bu günlərdə Mavərayi-Bəhri-Xəzər cəbhəsində bolşeviklərin qoşunları hücuma keçərək cəbhəni yarmış və Könüllü ordunu ricətə [geri çəkilməyə] məcbur etmişdir. Bolşeviklərin irəliyə hərəkət etmələrinə mane olmaq üçün Staro-Tereçni mövqiindən [stansiyasından] Tazəşəhərə külli miqdarda könüllü dəstələri göndərilmişdir.

Fəhlə Konfransı təşkili

Siyasi dairələrdə qərardad edildiyinə görə, bu yaxınlarda Bakıdakı Fəhlə Konfransının yenidən təşkil edilməsinə lüzum görülmüşdür. Bununla Bakı və ətrafında yaşayan ümum fəhlələrin həman konfransda iştirak etmələrinə imkan veriləcəkdir.

Yeni qəzetə

Bu gündən etibarən Bakıda gündəlik "Bakinskaya jizn" ("Bakı həyatı") adında bir qəzetə intişara başlayacaqdır.

Müsəlman xanımlarına məxsus vaqon

Bakı ətrafı və Mədən dairəsində yaşayan fəhlələr Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi "Müsavat" komitəsinə müraciətən rica etmişlər ki, Bakı-Sabunçu-Suraxanı dəmiryol qatarlarında müsəlman xanımlarına məxsus bir vaqon verilsin. Çünki çox vaxt vaqonlarda yer olmadığından, müsəlman xanımları böyük əziyyət və zəhmətə düşürlər.

Könüllü orduya qarşı

Balaxanı mərkəzi mədənlərin müsəlman əmələləri [fəhlələri] böyük bir mitinq tərtib edib Könüllü ordunun Dağıstan üzərində hərəkətini müzakirə nəticəsində qət etmişdir ki, hökumət tərəfindən bu barədə ciddi tədbirlər ittixaz edilməsi [tədbirlər görülməsi] və eyni zamanda İngiltərə komandanlığından həmin məsələdə kəndi mövqe və rəyinin müəyyən və bəyan edilməsi tələb edilsin. Bununla bərabər, əmələlər bütün qüvvələri ilə Azərbaycan istiqlaliyyətini son nəfəslərinə qədər müdafiə və mühafizə edəcəklərinə yəmin etmişlərdir.

FƏHLƏ HƏYATI

Mayın 24-də şənbə günü saat 3-də mədən dairələrində olan "Müsavat" firqəsinin idarəsində Sabunçu-Balaxanı və bütün ətraf məntəqələrin türk işçilərinin Mirzəağa Kərimzadənin sədarəti altında ümumi və izdihamlı iclası vaqe olub, zeyldəki [aşağıdakı] məsələlər müzakirəyə qoyuldu:

1) Naxçıvan və Şərur qəzalarının Ermənistana ilhaqı [birləşdirilməsi] xüsusunda;

2) 28 Mayıs bayramı;

3) Türk fəhlələri üçün gecə kursları;

4) Tətil əyyamı [günləri] məvacibləri;

5) Kollektiv məsələsi;

6) Parlaman üzvlərinin iclaslara gəlməmələri barəsində;

7) Bakı Neft Cəmiyyəti mədən əmələlərinin nümayəndəsi yoldaş Yaqub Abidinzadənin məruzəsi.

1) Birinci məsələ haqqında qərar alınır ki, "Azərbaycan" türkcə qəzetə vasitəsilə elan olunsun ki: *"Arazboyu şimalında və şimal-şərqində bulunan Şərur və Naxçıvan qəzalarında yaşayan 1 ½ milyona baliğ [çatan] türk-islam kütləsi zənciri-əsarətdən yenicə xilas olub azadə nəfəs almağa başlamış ikən əvvəlinci əsarətdən daha qatı bir əsarət zəncirinə məhkum etmək, açıq təbirlə xunxar [qaniçən] və cəlladların qanlı xəncərlərinə tövdi etmək [tapşırmaq] siyasətinə bütün Sabunçu və Balaxanı mədənləri türk əmələləri etiraz edir və Zaqafqaziyada olan Müttəfiq komandanlığın nəzəri-diqqətini bu kimi aşkar bir ədalətsizlik nəticəsindən törənə biləcək sui [mənfi] hallara cəlb ediriz."*

2) İkinci məsələ barəsində bayram xüsusunda qərar qoyulur ki, hökumətin binagüzarlığına tabeən [sərəncamına tabe olaraq] "Müsavat" firqəsinin Mərkəzi Komitəsi vasitəsilə iki gün əvvəl düsturüləməllər [təlimatnamələr] tələb etmək.

3) Türk əmələləri üçün gecə kursları açmaq barəsində qərar qoyulur ki, "Müsavat" mərkəzi idarəsi vasitəsilə Maarif Nəzarətinə müraciət edib, 9 nisan [aprel] tarixi ilə verilmiş ərizədə göstərilən məhəllərdə [yerlərdə] təzliklə fəhlələr üçün kurslar açılması istidasında [xahişində] bulunmaq.

4) 6 mayda elan olunan siyasi tətildə müsəlman fəhlələrinin iştirakı olmadığından, məvaciblərinin verilməsi üçün Məsai Nəzarətindən [Əmək Nazirliyindən] mədəncilərə icrayi-nüfuz etməyi təkrar tələb etmək.

5) Kollektivni doqovorun [Kollektiv müqavilənin] qəbul edilmiş maddələrini qəzetələrdə elan etməyi Məsai nazirindən tələb etmək.

6) Məbus əfəndilərin Parlaman iclaslarında hazır olmadıqlarını nəzərə alaraq, "Azərbaycan" qəzetəsi vasitəsilə məbuslara zeyldəki [aşağıdakı] surətdə müraciət etmək qərara alındı:

"Möhtərəm məbuslarımız! Bu kimi nazik [həssas] bir mövqedə azəri-türk millətinin müqəddəratını zimmənizə [öhdənizə] aldığınız halda, şu müqəddərati iki saatlıq bir həvayi-nəfsə [nəfsinizin həvəsinə] fəda etməniz şayani-yəs və təəssüf [məyusluq və təəssüf doğuran] bir haldır. Öhdəvar olduğunuz məsuliyyətə nəzəri-diqqətinizi cəlb ediriz."

7) Bakı Neft Cəmiyyəti əmələləri tərəfindən Yaqub Abidinzadənin; məzkur mədənlərində bulunan rus əmələləri müsəlman əmələlərinə madam ki, siyasi tətillərdə ruslarla iştirak etməyəcək olarlarsa, onların əleyhinə iqdamatdan [addımlar atmaqdan] çəkinməyəcəklərini ittila birlə [xəbər verməklə], komisyon möhürlərini, sandıqçalarındakı müştərək paranı, iki ədəd hürriyyət bayrağı aldıqlarına dair məruzəsini eşidib qərar qoyur ki, bu əhvalatı təsdiq edib, Mərkəzi "Müsavat" firqəsinə müraciət etməsini özünə həvalə edirlər.

AZƏRBAYCANDA

Yaylağa köçmək

Yevlaxdan teleqrafla xəbər verirlər ki, mayın 26-da 500 evdən ibarət Alpout Boyəhmədli camaatı Maraçan, Qaradağlı, Həsənrza yolu ilə ixtilafsız, kamali-asudəliklə yaylağa keçib getmişlər. Məhəlli [yerli] polis məmurları ilə ingilislər tərəfindən mühafizə tədbirləri görülmüşdür. Ermənilər tərəfindən heç bir mümaniət [maneçilik] hərəkəti olmamışdır. Köçəri işlərinə baxmaqdan ötrü Cavanşirdə Qalabəyov xüsusi vəkil təyin edilmişdir. Hacıbəyov isə şura üzvüdür.

Naçalnik vəzifəsini ifa edən general-qubernator [Xosrov bəy] Sultanov

İZHARİ-TƏŞƏKKÜR

Möhtərəm müdirimiz Firidun bəy Köçərli həzrətlərinə.

Bu ildə Qori şəhərində olan darül-müəlliminin [seminariyanın] müsəlman şöbəsini xristianların şöbəsindən ayırıb Qazax qəzasında elm nuru saçmaq məqsədilə darülmüəllimin bina olundu. Qazax əhalisi darülmüəlliminin gəlməsinə artıq dərəcədə xoşhal olub, bacardıqları hörməti əsla müzayiqə etməzdilər [əsirgəməzdilər].

Firidun bəy cənabları darülmüəlliminin intizamı [təşkili] və güşad olunması [açılması] xüsusunda artıq zəhmət, səy və kuşiş edərək [çalışaraq], şu məktəbi ali bir məqama çatdırdı və hər əsbabi-tədrisiyyəsini [tədris materiallarını] hazır etdirib, yeni təşkil olunmuş hökumətimizin öz ana lisanımız və milli ruhumuzda müsəlman köylərindən və şəhərlərindən çocuqlar toplanıb yavaş-yavaş dərs verilməyə qərar qoydular. Böylə ki, şu darülmüəllimində 60-a qədər mütəəllim [şagird] təlim və tərbiyə almağa başladı. Bundan sonra get-gedə həmin darülmüəlliminin güşad olunması xəbəri hər tərəfə yayıldı.

Biz darülmüəllimin şagirdlərini şimdiki zamanımıza müvafiq pansionda tərbiyə verib bəsləmək maddi cəhətincə çox müşkül olan məsələlərdən biri idi. Həqiqət, bu illərdə hər bir yerdə pansion saxlamaq çox ağır olan işlərdən hesab olunur. Çünki həpimizə məlumdur ki, neçə illərdir işimiz çox fəna və çətin keçir və hər bir ailə öz yemək azuqəsini min cürə məşəqqətlə əxz edir [ələ edir]. Fəqət bu ildə darülmüəlliminin leylisi Qazaxda saxlanıldı. Bu sənədə Qazaxda darülmüəlliminin bu tövr saxlanılmağına möhtərəm Firidun bəy cənablarının çalışmağı səbəb oldu.

Həmin may ayında mütəəllimləri yay tətilinə buraxanda Firidun bəy həzrətləri biçiz [yoxsul] şagirdlərə yol parası verib, artıq məmnuniyyətlə yola saldı. Bu xüsusda müşarünileyh [haqqında danışılan] Firidun bəy Köçərli həzrətlərinə səmimi təşəkkürümüzü ərz ediriz.

Qazax Darülmüəlliminin mütəəllimlərindən: Məhəmmədzadə Feyzulla

İDARƏYƏ MƏKTUB

Möhtərəm müdir əfəndi! Sevgili cəri-dənizin [qəzetinizin] bir guşəsində işbu məktubumun dərcini acizanə rica edirəm.

Bu gün paytaxtımızda təhsil edən türk mütəəllimlərinin [şagirdlərinin] maddi cəhətcə keçirdikləri halı dərxəvatir etsək [yada salsaq], şübhəsiz, bunların ən ağır və ən fənası Sənaye məktəbində oxuyan türk mütəəllimlərinin halı olduğu anlaşılar. Bunu nəinki məktəblilər, hətta ziyalılarımız dəxi bilirlər, zənnindəyiz. İşbu məktəblilərin biçiziliyi [yoxsulluğu] və əksərən fəqir ailələrə mənsub olmaları dəfələrlə qəzetələr vasitəsilə və başqa vasitələrlə lazımi yerlərə elam edilmişdirsə [bildirilmişdirsə] də, fəqət, məəttəəssüf [təəssüf ki], bu sözləri kimsə eşitməyib və əgər eşidibsələr də, laqeyd keçib getmişlər. Deməli, xaricdən işbu fəqirlər heç bir müavinət görməyirlər.

Doğrudur, cəmiyyətlərimizdən Nicat Cəmiyyəti hər sənə fövqəlzikr mütəəllimlərin [haqqında danışılan şagirdlərin] qaç [neçə] nəfərinə kömək edirsə də, fəqət verdiyi para tamamilə məktəbin haqqi-tədrisinə gedir. İştə, bundan dolayıdır ki, bu axır vaxtlarda onların çox yarısı məktəbi atıb dolanacağını təmin etmək üçün müxtəlif qulluqlara girmişlərdir. Fəqət şükür olsun ki, bu hal bəzi səbəblərdən məktəbə davam edən arxadaşlar tərəfindən düşünülərək, tezliklə bu fəna işin qabağını almaq üçün çarələr aramaq təşəbbüsatında bulundular və birincisi, işbu fəqirlərin nəfinə [xeyrinə] bir müsamirə [konsert] verilməsi qət olundu.

Həmin müsamirə keçən mart ayının 26-da ümum yoldaşların iştirakı ilə mütəntən [təntənəli] bir surətdə oynanıldı. Yoldaşların söylədiyindən, 10-15 min manat para hasil olmuşdur. Bu cümlədən möhtərəm Başir bəy Aşurbəyov cənabları 500 manat və İsa bəy Aşurbəyov cənabları 200 və başqa şəxslər ianələr vermişlərdir. Fəqət nədənsə, şimdiyədək müsamirə heyəti kəndi fəaliyyətindən hesab verməyir və müavinətdən ötrü onlara müraciət edilirsə də, hasil olan paranın həpsi heyətin sədri Ələsgər Ələkbərzadədə qalmışdır deyirlər. Ola bilsin ki, sədr əfəndi buna etirazla, hesab vermək üçün 2-3 dəfə iclas çağırıb, kimsə gəlməyib desin. Fəqət cavab olaraq deyirəm ki, siz istəyirsiniz gündə iclas çağırınız, heç kimsə gəlməyəcək, çünki indi məktəbdə olanların imtahan vaxtıdır, hazırlaşırlar və məktəbi atanlar da hər biri öz qulluğundadır, gəlmək bittəb [təbii ki], onlara mümkün olmayacaqdır.

Məncə, müsamirədə yoldaşlarımız özləri iştirak etdiklərindən nə xərc, məxaric olubsa, gözəlcə məlumdur. Onlara hesab verməyin də ona görə bir əhəmiyyəti yoxdur. Əgər onları gözləsəniz, olsun ki, heç vaxt hesab verə bilməyəsiniz. Bu işin də bittəb, məktəbi atanlar üçün nə qədər zərər olmağı bəllidir. Ona görə yaxşı olardı ki, heyət qəzetə vasitəsilə kəndi hesabını bildirsin.

Arxadaşlarımızın halını nəzərdə tutub heyətdən bu işin tezliklə əmələ gətirilməsini arzu ediriz.

Bir sənətçi

Petroqraddan gəlmiş doktor
İshaq Avetisoviç Atayans
(professor Mixaylovun müavini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtəla olanları qəb